

CZECH

LANGUAGE

NEWS

**Bulletin
of the International Association
of Teachers of Czech**

**Bulletin
Mezinárodní asociace
učitelů češtiny**

Czech Language News is a newsletter published twice a year by the International Association of Teachers of Czech (IATC). The editorial office is currently at the Department of Slavic Languages and Literatures, Harvard University. The bulletin serves as a forum for research, teaching, information and organization of Czech language instruction, in the broader context of Czech studies. *CzLN*'s mission is to contribute to the promotion of interdisciplinary and international cooperation as well as to integration of theoretical and applied aspects of language study. *CzLN* is an open exchange of information and ideas and the editorial board welcome ideas and submissions for inclusion in the next issue.

Editor: Veronika Tuckerová (Harvard University)

Assistant Editors: Lída Cope (East Carolina University), Susan Kresin (University of California, Los Angeles), Kateřina Šichová (Universität Regensburg)

Member News: David Cooper (University of Illinois, Urbana-Champaign)

Please send your news to dlcoop@illinois.edu

Cover & Typography: Stará škola (staraskola.net)

Editorial Board: Neil Bermel (Sheffield University), David Cooper (University of Illinois, Urbana-Champaign), Craig Cravens (Indiana University), David Danaher (University of Wisconsin-Madison), Christopher Harwood (Columbia University), Laura Janda (University of Tromsø), Jindřich Toman (University of Michigan)

More about the International Association of Teachers of Czech and previous issues of *CzLN* can be found at <https://czechlanguageassociation.tumblr.com/>

Contact: vtuckerova@fas.harvard.edu

ISSN 1085-2950

CONTENTS / OBSAH

Message from the president / Úvodem / 5

ARTICLES / ČLÁNKY

Databáze Neomat a vybrané české neologismy / 7
(Michaela Lišková)

HOW I TEACH... / JAK UČÍM...

Slavic Languages through Creative Writing / 17
(Ana Petrov)

INTERVIEW / ROZHOVOR

Christian Hilchey / 27
(Kateřina Šichová, Veronika Tuckerová)

REVIEW / RECENZE

Kolektiv autorů (2020): *Jak je důležité mítí styl.*
Pocta Janě Hoffmannové / 35
(Marek Lollok)

Varia / 39

Member News / Zprávy členů asociace / 40

As we round out the second year of the *pandemie* and fret over our *zoomová únava*, it is appropriate that two of our longer pieces this time concern electronic resources for Czech: one aimed at foreign learners, which will be especially useful in a time when the printed book supply chain is still fragile; and one a lexicographic tool of interest to those of us abroad who want to keep an eye on how the language is developing, in times when it is alternately more or less troublesome to travel.

Kateřina Šichová and Veronika Tuckerová's interview with Christian Hilchey describes the beginnings and development of his online, open-source beginners' Czech course, *Reality Czech*. It will also give you some ideas for how to get involved in the project to contribute or further develop materials for it, if you're interested.

Michaela Lišková describes the Neomat database at the Czech Language Institute, which follows on from previous non-electronic sources like the well-known *kartotéka*, allowing scholars to track the introduction of new words into the Czech language and the way existing words have altered and developed their meanings. She exemplifies it on the lexicon of COVID-19, giving a range of vocabulary items from the technical to the decidedly more colorful that have entered the language since the beginning of 2020.

Finally, Ana Petrov's piece describes an upper-level language course focused on creative writing, and – because it deals with multiple Slavic languages – providing higher-level instruction where no single language would be able to justify an offer based on enrolments. This will be a situation many of us know well, and it is interesting to read how Ana has handled it.

We are hoping to see as many of you as possible at our meeting at the AATSEEL conference, which will be on February 17–20, 2022 in Philadelphia. An online meeting is planned for April. In the meantime, if you are tempted by either of the online resources described here, why not have a look? Happy browsing and don't go down too many rabbit holes...

Databáze Neomat a vybrané české neologismy¹

Michaela Lišková

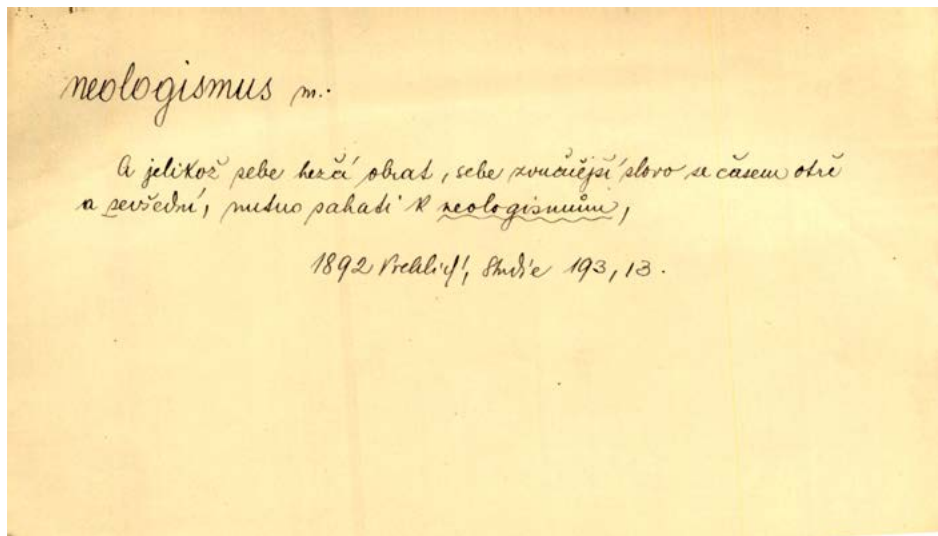
Excerpce neboli zaznamenávání slov probíhá v Ústavu pro jazyk český nepřerušeně už více než sto let, touto činností byla dokonce zahájena sama existence ústavu.² Cíle a metody excerpování se v čase pochopitelně vyvíjejí: zatímco v počátcích šlo o všeobecně zacílený lexikální sběr, který byl zapisován ručně, resp. psacím strojem na papírové kartotéční lístky, aktuálně se zachytávají nové lexikální jednotky do elektronické databáze.³ Obě materiálové sbírky jsou v současnosti dostupné online: naskenované archivní lístky z let 1911–1991 na adrese bara.ujc.cas.cz/psjc,⁴ nové výrazy od 90. let 20. století po dnešek – databáze Neomat – pak na adrese neologismy.cz.

V tomto článku popíšeme databázi Neomat a budeme se věnovat také konkrétním novým slovům v širokém smyslu, tj. včetně okazionalismů (srov. Martinová 2017, Lišková 2018),⁵ zejména „koronologismům“.

1. Databáze Neomat

První záznamy v elektronické neologické databázi pocházejí z listopadu 1991. Nejprve měla veřejnost přístup pouze do tzv. nevytěžených vrstev databáze, tedy k takovým záznamům (úložkám), které ještě nebyly lingvisticky, resp. lexikograficky zpracovány, a to především ve Slovnících neologizmů 1 a 2.⁶ Od roku 2015 je Neomat již plně přístupný a veřejnost tak může procházet záznamy, které jsou aktualizovány s týdenní periodicitou. Ke dni 15. 11. 2021 obsahuje tato neologická databáze 349 553 hesel, z toho se 1600 z nich vztahuje ke koronavirové pandemii (viz dále).

Během třiceti let se průběžně mění podrobná metodika excerpování včetně výběru zdrojů. Obecně platí, že jsou ukládána jak slova v češtině nová svou formou, např. *řasokoule* ‚zelená řasa pěstovaná ve vodě jako dekorace‘, *nepivařka* ‚žena neholdující pití piva‘, *lifehack*, *life hack* ‚způsob

Excerptní lístek z Novočeského lexikálního archivu (bit.ly/3osHGZ8)

jak si zlepšit nebo usnadnit život' či expresivní označení dívky/ženy *týpčice*, tak formálně známé výrazy s novým významem, např. *tvrdý* 'jednoznačně změřitelný, ověřitelný', *zvedáčka* 'podprsenka zvýrazňující poprsí (push-up)'. Dále se zachycují nové víceslovné lexikální jednotky, a to jak sousloví, např. *doba plastová* 'éra, v níž se neúměrně využívají plasty', tak frazémy, např. *snaha není koksovatelná* 'pouhá snaha k dosažení výsledku nestačí'. Zaznamenávají se také projevy široké lexikální dynamiky, kam patří proměny valence (např. *diskutovat něco* nebo změny ve stylistické příznakovosti slov (např. výrazy *bejvák* či *ségra* hodnotí Slovník spisovného jazyka českého⁷ jako vulgarismy, zatímco v dnešní češtině je pocítujeme jako expresivní kolokvialismy).

V současné době jsou na excerptorský tým vyhrazeny necelé dva pracovní úvazky, na nichž se podílejí dva doktorandi a jedna technická pracovnice. Pročítají tištěné i elektronické noviny, časopisy a další zdroje a vytipovávají v nich nová slova stávající se kandidáty na zařazení do databáze. Jde mimo jiné o výrazy excerptorům osobně neznámé, výrazy pojmenovávající nové skutečnosti, výrazy formálně nápadné, psané v uvozovkách nebo u nichž je komentář typu: *jak se moderně říká*, *nově označovaný jako* apod. Po úspěšném ověření, zda již lexém není zaznamenán v některém z dostupných

Home / Vyhledávání O Neomatu Novinky z excerpce Přístup pro odbornou veřejnost

covid-19 > Rozšířené vyhledávání ? > Jak citovat

Souhlasím s podmínkami užití databáze EDA Rozlišovat malá a velká písmena Zobrazit heslář

výsledky vyhledávání **zobrazit heslář** Nalezeno záznamů: 1600

(post)virový	korodoba	koronasádlo	pokoronavirový
(s)koronrodina	korodovolná	koronasalonek	pokoronavirusový
Ag-test	korofejeton	koronasceňa	pokoronový
anti-covidí	korofrik	koronasociř	pokovidový
anticoročeta	korogenerace	koronaselháni	polokarantěna
anticoronavirová opona	koroháro	koronasemafor	polorozvořňovač
anticovid	korohibernace	koronasex	polovyprnutý
anticovidní	korohoror	koronashit	ponorkovirus
anticovidový	korochlipka	koronaschema	pooling
antikoronatotalitně	korozulace	koronasivestr	poolingové testování
antikoronavimi	korokriže	koronasituace	poolování

Uživatelské rozhraní databáze Neomat (neologismy.cz)

lexikografických zdrojů, je zanesen do databáze. V této fázi registrace lexika tedy není relevantní, zda jde o výraz perspektivní, uzualizovaný, nebo o hapax legomenon, periferní okazionalismus, básnický/umělecký neologismus atd.; takové vyhodnocování se uskutečňuje až později, např. při přípravě lexikonu či vědeckého článku.

Neomat je záchytová báze, nejde o slovníkovou platformu. Uživatel zde proto nenalezne definiční kolonku, neboť výklad významu zaznamenávaných neologismů plnohodnotně podáván není. Avšak excerptoři se snaží podchytit výmluvný, dostatečně dlouhý kontext pro co nejsnazší dedukci významu. Tento přístup odráží tradiční lexikografickou cestu slova od zaznamenání v záchytové databázi přes výběr do neologického, příp. jinak specializovaného slovníku až k eventuálnímu zařazení do všeobecného výkladového slovníku – v případě uzualizovaných, lexikalizovaných a frekventovaných výrazů. Z tohoto pohledu je zcela mimořádné slovo *covid-19*, které se vzhledem k enormně častému užívání v rozmanitých typech textů různými mluvčími v rozličných komunikačních situacích v roce 2020 dostalo téměř současně do databáze Neomat i do Akademického slovníku současné češtiny.⁸

Z databáze Neomat se lexikální úložky nemažou ani nikam nepřesouvají, postupem času tudíž zákonitě dochází k tomu, že řada výrazů ztrácí

svou neologickou platnost a jsou vnímány jako neutrální (např. *antivirový, doktorand, puzzle, společnost s ručením omezeným*), nebo dokonce jako archaismy, resp. historismy (např. *autotelefon, disketa, telefonní karta, telex* či *zapper* ‚osoba velmi často přepínající televizní kanály‘).

Poměrně rozsáhlé jsou v Neomatu možnosti vyhledávání včetně kombinace různých kritérií. Lze hledat např. podle heslového slova nebo jeho části, podle slovního druhu, zdroje, roku zdroje i libovolného slova z uloženého kontextu. Bez zajímavosti není hledání podle mluvčího, resp. pisatele, z jehož textu byl daný lexém vyexcerpován. Texty spisovatelky Petry Hůlové obohatily databázi o slova *kuchyňoobývák, pornofotoateliér, sněhovovločkový*, texty novináře Miloše Čermáka o výrazy *mnějetojednista, poloostuda* nebo *utweetnout se*, z jazykového sloupku ředitele Ústavu pro jazyk český Martina Proška bylo vypsáno slovo *nečeštinář*.

Technickou novinkou z léta 2021 je zobrazování víceslovných lexikálních jednotek jako celku v hesláři databáze. Jak již bylo uvedeno, nová sousloví i frazémy se do Neomatu zapisovaly od samotného počátku, avšak v hesláři se zobrazovaly vždy pouze pod jedním ze svých komponentů. Dříve se tak v hesláři Neomatu zobrazilo např. pouze slovo *syndrom* a badatel byl odkázán na postupné proklikávání jednotlivých úložek, dnes se v hesláři přehledně zobrazují položky *čínský syndrom, opěrkový syndrom, postcovidový syndrom, syndrom našťvané tváře, syndrom přeplněného hnízda* a další.

Databáze Neomat je využívána lingvisty k jazykovědnému výzkumu i pro popularizační činnost, slouží i studentům. Báze je používána také badateli z jiných, zejména společenskovedních oborů, neboť (nová) slova jsou určitou kronikou doby, specificky vypovídají nejen o nových technických a vědeckých výdobytcích, ale zrcadlí také postoje a emoce mluvčích. V neposlední řadě je Neomat navštěvován širokou veřejností. Právě pro ni je určena rubrika *Novinky z excerptu s krátkými neologickými sloupky (2020–dosud)*, dříve s kolážemi vybraných excerpt (2013–2019). Jen na okraj doplníme, že tato rubrika převzala funkci fyzické nástěnky, jež visívala na chodbě Ústavu pro jazyk český a na níž se umísťovaly lístky se zajímavými soudobými neologismy.

2. Vybrané (koronavirové) neologismy

Nová slova náleží do různých věcných okruhů, např. finance (*kurzarbeit* ‚práce se zkrácenou pracovní dobou při ekonomických problémech pod-

niku, kdy ušlý zisk doplatí zaměstnancům stát'), gastronomie (*pho* ‚vietnamský vývar s masem, nudlemi a bylinkami podávaný jako hlavní jídlo‘), společnost (expr. *dobroser*, *dobrotrus* ‚kdo přehnaně koná činnost, o níž se domnívá, že je prospěšná‘), volný čas (*úniková hra* ‚zábava, jejímž cílem je dostat se v omezeném čase z uzamčeného prostoru pomocí vyřešení logických úloh ap.‘), srov. Lišková 2021.⁹

V nedávném období vznik nových slov zásadně ovlivnila pandemie a tzv. koronavirovou slovní zásobou se ve zvýšené míře začali zabývat i jazykovědci. Svědčí o tom mj. srpnový workshop Globalexu (<https://elex.is/gwln3/>), který byl celý věnován neologismům vztahujícím se ke koronavirové pandemii (anglickým, německým, korejským, portugalským či španělským). Zvláštní problematikou emodži, která se užívají v souvislosti s pandemií, i (z hlediska šíření viru) bezpečnějšími pozdravy a jejich názvy se zabývala Christine Möhrs.¹⁰ O „koronaslovech“ v češtině pojednali ve svých časopiseckých studiích např. Michal Škrabal a Martin Kavka¹¹ nebo Lubomír Hampl.¹²

V Neomatu se v počátcích pandemie vyhledávala slova související s pandemií pouze prostřednictvím zvolených řetězců, např. *covid** (*covidiot*, *covidofobie*, *covidní*), *koro** (*korodeprese*, *korošmejd*, *korotest*), *korona** (*koronakracie*, *koronamóda*, *koronaokénko*), *roušk** (*rouškomat*, *rouškorolák*, *rouškošití*), *vakc** (*vakcinodrom*, *vakcinoskeptik*, *vakcínová turistika*), příp. pomocí řetězce *prymul**, který obsahuje část příjmení dřívějšího ministra zdravotnictví Romana Prymuly (*prymulex*, *prymulizace*, *prymulovec*).

Postupem času ale bylo jasné, že se tímto způsobem nedaří spolehlivě filtrovat všechny výrazy, které do databáze přibyly v souvislosti s pandemií. Srov. *sociální distance*, *spike protein*, *zoomová únava* nebo *mokrý trh* ‚(v Asii) trh nabízející zejména čerstvé maso, ryby a další zboží podléhající rychlé zkáze‘. Excerptoři proto začali tyto výrazy tagovat a do webového rozhraní Neomatu bylo doplněno tlačítko „*covid-19*“, s jehož pomocí lze otagovaná slova jednoduše vytřídit. V další části textu několik z nich stručně představíme.

Virus SARS-CoV-2, resp. onemocnění covid-19 mohou být v běžné mluvě expresivně označeny jako *koronáč*, *koroňák*, *kovík*, *kovídek*. Silný negativní postoj mluvčího k pojmenovávanému jevu je vyjádřen ve slovech *koronahnus* nebo *koronapotvora*. Odkaz na debatovanou zemi původu pandemie nalézáme ve výrazech jako *pandavirus* (panda je emblematické zvíře Číny), *panda-19*, *wuchanvir* nebo *čínská chřipka*, *čínská viróza*. Z hlediska

politické korektnosti jde o problematické výrazy, avšak v neformální, neoficiální komunikaci bývá tento aspekt zatlačen do pozadí.

Pacient trpící covidem-19, respektive člověk pozitivně testovaný na toto onemocnění může být žertovně nazván *covidákem*, *korošem/kovošem* či *koroušem*. Tento stav označuje také spojení *být covidní*. Prostor pro hru s jazykem přináší spojení *být pozitivní*, tedy být pozitivně testován na přítomnost koronaviru v těle, neboť tato skutečnost je z hlediska jedince zpravidla opozitní, tedy *negativní*. V přátelské komunikaci dochází k různým variováním těchto možností, např. *jsem negativní, což je pozitivní*, příp. *pozitivní je, že napotřetí jsem konečně pozitivní, ty příznaky byly jasné*. Tyto jazykové možnosti byly v češtině samozřejmě již dříve, ale změněné společenské podmínky, konkrétně masové a opakované koronavirové testování populace, je ve vyšší míře aktualizovaly.

Systém proticovidového opatření nazvaný Ministerstvem zdravotnictví ČR neologismem *chytrá karanténa*¹³ podnítil vinou své omezené funkčnosti vznik ironických antipojmenování jako *tupá*, *hloupá* nebo *blbá karanténa*. Kvůli nedostatku potřebného vybavení byla vyvíjena tzv. *roušková* nebo *vakcínová diplomacie*. O *práci na dálku*, resp. *práci z domova* (zkrácením tohoto sousloví vznikne zdánlivě zhrubělé slovo *prdom*) se začalo uvažovat jako o *novém normálu*. Nemalá část rodin byla nucena vyrovnat se s často náročnou *distanční výukou* dětí. Patrně právě tato všestranná obtížnost situace (z pohledu dospělých) vedla k značné oblibě hanlivého slova *haranténa*, které vzniklo spojením slov *harant* a *karanténa*. Na portálu Čeština 2.0 se v žebříčku nejoblíbenějších výrazů umístilo na 25. místě, ze slov spojených s koronavirovou pandemií je první.¹⁴

V počátcích pandemie se mluvílo převážně o *karanténě* (žertovně *karošce*), příp. *izolaci*, od podzimu 2020 se v úzu začala v tomto významu prosazovat přejímka z angličtiny *lockdown*. S využitím tohoto slovního základu vznikly další výrazy, srov. *coronalockdown*, *koronalockdown*, *lockdownoce*, *Vánoce slavené za lockdownu* nebo *s hrozbou brzkého lockdownu*, sloveso *lockdownovat*, adjektiva *lockdownový* a *nelockdownový* („nelockdownové“ *Bělorusko*). Doložena jsou též slovní spojení *tvrdý lockdown*, *přísná uzávěra společností* a komplementární *měkký lockdown*.

Některá protiepidemická opatření byla kritizována jako nelogická, samoúčelně porušující občanské svobody ap. Tvůrce okazionalismu *covid-1984* v tomto duchu kriticky spojil do jednoho výrazu název pande-

mické nemoci a číslo 1984, které poukazuje na název dystopického románu George Orwella.

A zastavme se ještě u hrstky nových, odlehčených výrazů, jimiž mluvčí reagovali na změnu v odívání a péči o zevnějšek. Doloženy jsou příležitostné výrazy jako *koronašpeky*, *korosádlo*, *covidsádlo* ‚(nadbytečný) tuk usazený na těle během pandemie‘, *koronaúčes* ‚podomácku a špatně osřídhaný, příp. též rozčuchaný účes‘, *koronoutfit* ‚ležerní, nezřídká obnošený a pohodlný domácí oděv‘, *škola v pyžamu* ‚distanční online výuka, na niž se někteří žáci nepřevlékali z nočního úboru‘.

Nová slova z pandemického tematického okruhu jsou tedy jak nová svou formou (*covid-19*, *virokracie*, *zarouškovat*), tak významem (*lízátko* ‚tzv. lízátkový/houbičkový/cucací antigenní test na SARS-CoV-2‘). Vedle jednoslovných výrazů jsou registrovány víceslovné lexikální jednotky: sousloví (*vakcinová diplomacie*, *zbytková pozitivita*) i frazémy (*hodit do něčeho covidle* ‚narušit něčí plány kvůli koronavirovým opatřením‘). Původem jde o výrazy domácí (*divnoobdobí*) i cizí, především anglické provenience (*long covid*, *pooling*). Evidované výrazy jsou jak spisovné a stylově neutrální (*předcovidový*), tak odborné či profesní (*postcovidový syndrom*, *rekonvalescentní plazma*, *vytrasovat*) i expresivní a kolokviální (*chrchelné prázdniny*, *koronababy*, *promořovačka*), nebo dokonce zhrubělé, vulgární (*hubodekl*, *kurvavirus*). Některé z těchto lexémů jsou vysoce frekventované a uzualizované (*covid-19*), jiné naopak zcela okrajové (*kinopůst*, *odkoroňákovat*). Charakteristická je neustálenost výrazů (srov. synonymickou řadu *social distancing* / *sociální distancing* / *sociální distancování* / *fyzické distancování*).¹⁵ Podle očekávání naprosto převažují apelativa nad proprii (*Covidov* ‚místo, kde se významně šíří covid-19‘).

3. Závěrem

Obecně lze shrnout, že v souvislosti s koronavirovou pandemií se slovní zásoba proměňuje třemi základními způsoby. 1. Objevuje se mimořádné množství příležitostných výrazů (*koronamóda*, *kovídek*). 2. Mění se frekvence užívání slov, která jsou v češtině běžná, u některých se významně zvyšuje jejich výskyt (*epidemie*, *rouška*). 3. Do celospolečenské slovní zásoby se dostávají termíny, kterým byla dříve vyhrazena specializovaná odborná sféra (*kolektivní imunita*, *koronavirus*). V synchronní slovní zásobě nenacházíme událost, která by lexikon ovlivnila srovnatelným způsobem.

Jak již bylo řečeno, u nových lexémů spojených s koronavirovou pandemií se často jedná o příležitostné, okazionální jednotky, které narušují normu, ať už ve smyslu jejího rozvíjení, nebo jejího vědomého porušení. Ačkoli tak lze očekávat, že většina z těchto výrazů zůstane na samé periferii jazyka, souhlasíme s názorem Juraje Dolníka, že elementární úlohou lingvistiky je registrace také těchto lexikálních jednotek.¹⁶ V neologické databázi Neomat má akademické prostředí důstojnou platformu, aby mohlo i do budoucna promptně reagovat na výzvy české mikrodiachronie.

Poznámky

- 1/ Publikace vznikla s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092.
- 2/ Věra Dvořáčková, *Osudy Ústavu pro jazyk český: dějiny ÚJČ ČSAV a jeho předchůdců ve světle archivních pramenů* (Praha: ÚJČ, 2011).
- 3/ Sylva Filačová, Blends v elektronickém neologickém archivu Neomat. *Jazykovědné aktuality*, 2016, roč. 53, č. 3–4, s. 100–105.; Sylva Nzimba — Martina Rybová — Jakub Sláma, Selfičkářka dodebatovala u burčákomatu před retrobarákem aneb Jak se sbírají nová slova. In: Michaela Lišková — Martin Šemelík (eds.), *Jak se píší slovníky aneb Lexikografie pro každého*. (Praha: NLN, 2019, s. 35–50).
- 4/ K proměnám excerpce srov. Goláňová, Hana, Novočeský lexikální archiv a excerpce v průběhu let 1911–2011. *Slovo a slovesnost*, 2011, roč. 72, č. 4, s. 287–300.
- 5/ Olga Martincová, Neologismus. In: Petr Karlík — Marek Nekula — Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy — Nový encyklopedický slovník češtiny* (Brno: MU, 2017). <<https://bit.ly/3Hqd4bY>>; Michaela Lišková, Neologismus v lingvistickém, mediálním a běžném obrazu světa (Praha: FF UK, 2018). <<https://bit.ly/3oviloZ>>.
- 6/ Olga Martincová a kol., *Slovníky neologizmů 1, 2*. (Praha: Academia, 1998, 2004).
- 7/ *Slovník spisovného jazyka českého* (Praha: Academia, 1960–1971). <<https://ssjc.ujc.cas.cz>>.
- 8/ *Akademický slovník současné češtiny A–Č*. (Praha: ÚJČ, 2017–2020). <slovníkcestiny.cz>.
- 9/ Michaela Lišková, K slovníkově nezpracovaným neologismům v současné češtině. *Nová čeština doma a ve světě*, č. 1, s. 47–56. <<https://bit.ly/3oxZpio>>.
- 10/ Christine Möhrs, Sprache, Emojis und Corona — im Wandel der Zeit. *IDS Sprachreport*, 3/2021, s. 40–44. <<https://bit.ly/3HoRQv5>>; Christine Möhrs, Welcher Begrüßungstyp Sind Sie? *IDS Sprachreport*, 1/2021, s. 1–4. <<https://bit.ly/3qEi8DC>>.

- 11/ Michal Škrabal – Martin Kavka, Merging Professional and Collaborative Lexicography: The Case of Czech Neology. *International Journal of Lexicography*. Volume 34, Issue 3, September 2021, s. 282–301. <<https://bit.ly/3nmvEtG>>.
- 12/ Lubomír Hampl, Koronavirus zmienia jazyk czeski – powstawanie nowych leksemów. *Bohemistyka* 2021/3. <<https://bit.ly/3nkmgef>>.
- 13/ Ministerstvo zdravotnictví ČR na svých stránkách uvádí hned tři formální podoby spojení CHYTRÁ KARANTÉNA, a to *chytrá karanténa*: <<https://bit.ly/3FmjSI>>; *Chytrá karanténa*: <<https://bit.ly/3Cl7xzE>>; *Chytrá Karanténa*: <<https://bit.ly/3niTxlx>>.
- 14/ *Čeština 2.0: Slovník, který tvoříte vy*. <<https://bit.ly/3wQMsvE>>.
- 15/ Ke konkurenci německých ekvivalentů slov. Anette Klosa-Kückehaus, Neue Wörter in der Coronakrise – von Social Distancing und Gabenzaun. *IDS Sprachreport*, 2/2020, s. 1–15. <<https://bit.ly/3osJYaG>>.
- 16/ Juraj Dolník, *Lexikológia*. (Bratislava: Univerzita Komenského, 2003, s. 194).

Michaela Lišková vystudovala bohemistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jejím odbornými zájmy jsou lexikologie, lexikografie, neologie a neografie. V Ústavu pro jazyk český AV ČR v Praze pracuje od roku 2004, od roku 2012 se pak podílí na přípravě Akademického slovníku současné češtiny. Působí jako vedoucí redaktorka časopisu Jazykovědné aktuality. Věnuje se také popularizační činnosti. E-mail: liskova@ujc.cas.cz, web: <https://bit.ly/3Dpx63K>.

Slavic Languages through Creative Writing

Ana Petrov

1. Introduction

I first came across creative writing as a method of teaching foreign languages when I was a student in the Department of Czech Language for Foreigners at Masaryk University in Brno. After attending several such courses with Professor Zbyněk Fišer, I thought that it would be useful to apply the same method in my own Serbian language lessons in the Department of Slavic Languages and Literatures at Masaryk University. I taught Serbian language courses for five years at Masaryk University, and creative writing was a key component of these courses, with excellent results. Since 2020 I have been teaching a similar course in the Department of Slavic Languages and Literatures at the University of Toronto.

2. Course particularities

Slavic Languages through Creative Writing (SLTCW) is an independent and interdisciplinary course in the Department of Slavic Languages and Literatures, offered each spring primarily to students in the department, but also open to students of other faculties at the University of Toronto. To attend this course students must have knowledge of one (or more) of the course's working languages, Bosnian/Croatian/Serbian (BCS), Czech, or Russian, at least at an introductory level. The prerequisite is the successful completion of an elementary level course prior to taking Creative Writing or passing a language placement test.

As previously mentioned, creative writing was part of the Serbian language courses that I taught in the Slavic Department at Masaryk University in Brno. The course was attended by students of Serbian Language and

Literature or Balkan Studies; all students of the course used Serbian, and they all had the same level of proficiency. The idea of Slavic Languages through Creative Writing at the University of Toronto (SLTCW) was quite different: to bring together students who speak a *variety* of Slavic languages at *various levels of proficiency*. Initially, colleagues asked me how it would be possible for students at various levels of proficiency to attend the same course, but based on my experiences, I believed that it would work. The format was similar to Professor Fišer's Creative Writing courses in Brno that included beginner, intermediate, and advanced students in the same class. We all did the same exercises, we all learned a lot, and we all loved the course. The second question was whether the course would require having several instructors, as it covered different languages. In fact, I have been the only instructor for the course, as I know all the required languages (BCS, Czech, Russian). Were there multiple instructors, students would have to be divided into groups by language and proficiency, and the course would have taken on a different form and had a different objective. The specificity of this course is the emphasis on the unity in the "Slavic family." It brings together several languages (BCS, Czech, Russian) in the same place at the same time, with the same assignments for all students.

The first course, in the 2020 spring semester, attracted fifteen students: six students of Russian, six students of BCS, and three students of Czech. The enrollment was similar in the following year when the course was held online due to COVID-19. Students had varying levels of proficiency, from beginners with one semester of language study, to the intermediate and advanced levels of Russian and BCS (the highest level for Czech currently offered at the University of Toronto is intermediate).

The course consists of thirteen meetings of 100–110 minutes. The first part of the class is dedicated to the theoretical presentation of the week's topic, while the second part is a workshop during which students work on assignments. Students complete tasks in their preferred language either individually or collaboratively. It often happens that students have knowledge in two of the languages and wish to use both in the course; in such cases it is up to the student to decide which language they will use in the first half of the semester, and which in the second. It is not recommended to switch languages from week to week because continuous concentration on one foreign language yields better results.

The following table presents the course topics by module:

Module	Topics
Module 1 – Introduction	Syllabus Introduction to Creative Writing
Module 2 – Alphabet	What do we know about Alphabets – Russian, Czech, BCS Alphabet Puzzle; Abecedarian/Abecedarius
Module 3 – Acrostic	Acrostic in Russian, Czech, BCS literature
Module 4 – Alliteration and Tautogram	About Alliteration and Tautogram in Russian, Czech and BCS
Module 5 – Detective Novels	Detective/Crime Fiction in Russian, Czech, BCS
Module 6 – Prewriting and Planning	Freewriting Brainstorming Clustering
Module 7 – Change of Perspective	Fairy tales – history, motifs, classification, specifics in Russian, Czech, BCS Writing Task – Little Red Hood
Module 8 – Change of Genre	Resume, Scientific Article, Newspaper Article, Report, Critique, Sci-fi, Social Media Profile
Module 9 – Reviving Pictures	Finding Inspiration
Module 10 – Packing the Suitcase	Wrapping up the semester

Regardless of whether the course is taught online or in person, I prepare a PowerPoint presentation for each module which I upload to Quercus (course management system used by UofT) prior to class, along with additional useful materials. Additionally, I provide recommended readings for those interested in more detailed works on each week's topic.

3. Course goals

Slavic Languages through Creative Writing for BCS, Czech, and Russian helps students to improve their writing skills while working in a group of different Slavic language learners. They practice creative writing in simple

assignments, also learning similarities and differences among the Slavic languages. One of the goals is to teach students how to use their Slavic language family knowledge to understand other “family members.”

Writing combines logic and intuition, which helps students develop a better understanding of how the languages work. Irrespective of their current proficiency, creative writing can help them improve a number of key language skills: vocabulary, grammatical accuracy, sense of rhythm, and sentence intonation. Apart from mastering grammar and vocabulary, students can also develop a better understanding of the language’s culture.

Additionally, this course has a major psychological goal. Playful creative writing helps students to explore the language without a fear of criticism. This course nurtures emotional intelligence and teaches students how to communicate more authentically. Ideally, it helps improve their self-confidence and self-esteem when it comes to language learning. It complements rather than substitutes for intermediate and advanced levels of regular language classes.

In addition, SLTCW incorporates various styles, genres, and methods that student learn in other courses during their studies, such as literature, art, or linguistics. In this course, my goal is for students to feel, apply, play with, and “bring to life” theoretical concepts learned in other courses.

4. Course assessment

Creative writing requires willingness to take risks. The goal of SLTCW course is not to concentrate on grammatical mistakes, but to encourage the students to take risks, which is essential for language acquisition. As this course includes both theory and practice through writing, both components are included in the final grade. The most important parts of the grade are the mid-term journal, the class project, and the portfolio.

Mid-term Journal

From the beginning of semester until mid-term, approximately five weeks, students must write five stories in their journal. The journal can be a notebook, a sheet of paper, or a Word document, and it can be written by hand or typed. Stories can be as long as the students wish, but they must be written in the styles and genres discussed during the course, and, of course,

written in BCS, Czech, or Russian. They can be written with the aid of a dictionary, they can be automatic texts, and they can be either poems or prose. They are graded according to originality, creativity, effort, language, and style, taking into consideration each student's starting language level.

Class Project

Each student pairs up with a classmate to prepare an in-class presentation. The format is flexible; however, the presentation must engage with Creative Writing theory and practice in the target language country (in the Czech Republic, Russia, Bosnia, Croatia, or Serbia). Students provide a brief overview of what they found out about how creative writing is taught, how it is utilized in language teaching, etc. The students present the results of their research, including interviews that they conducted. They submit a dossier of their work that documents all the steps they took in putting together the presentation, such as copies of emails, notes, and any form of research evidence.

Portfolio

Creative writing should be seen as a process, so the Portfolio includes all texts that the student created during the semester: drafts and final versions; a short reflection for each assignment which analyzes the progress between draft and final versions, discussing genre and including at least two readings about the topic; and final reflection about the course.

5. Examples of Two Modules

The first class is dedicated to course information and introductions. The students often do not know one another, and so it is critical to facilitate and encourage contact among them. Students should feel comfortable when they collaborate and exchange knowledge. The first modules are therefore designed in the form of group writing exercises.

As the course focuses on writing, it is necessary for students to learn more about the scripts of the languages used in the course. Prior to the session, the students are asked to read an article about Cyril and Methodius and the emergence of literacy among the Slavs (Martin Hetenyi and Peter Ivanič, 2021). The module begins with small group discussion and research: What

do you know about the Czech, BCS, and Russian alphabets? Students are divided into groups by their language and have 15 minutes to prepare what they know or can find out about their language's alphabet. They present what they have learned to their peers, and I provide additional information when necessary. We discuss the assigned article that discusses the historical development of each language. The student groups then receive cards with the letters of each alphabet, which they must order alphabetically.

Next comes a writing task: an Abecedarian, a simple exercise that motivates students before they tackle more advanced and demanding tasks. This task begins by students writing down any two words for every letter of the alphabet, without consulting dictionaries or classmates. Students fill in any gaps by using a dictionary or the help of a classmate. They are then given topics, for example: About Me, My Day, My City, etc. and write a new list of words, this time related to their chosen topics. After creating a list of words, their task is to write texts using words from their lists in any genre or style, such as a poem, essay, or any kind of narrative or non-fiction text. It is important that they try to use all the words on the list, as well as find at least one word for every letter which they associate with their assigned topics.

At first glance this assignment is quite simple; however, it is more challenging than it seems. Students struggle to find words for each letter, and even more to combine them all into a comprehensible text. At the same time, students often note that during this process they recalled words they were not even aware that they knew. Students of all levels have always succeeded in this module, which helps motivate them to write freely. The following module introduces students to the next, more difficult concept of Acrostic Poem. Here are a few comments about the Alphabet module:

„I found this activity to be very stimulating because it brought me back to when I used to write for fun, instead of simply for school.“

“I thought this was a great exercise to start the creative writing class with. In a language class, one of the first things you learn about is the unique alphabet of the respective language you are learning. This exercise incorporated review and creativity as it was nice to go over the Czech alphabet again while also getting my brain to start thinking in the language and about the various Czech words I knew.”

The second module that I would like to discuss, covered in week 8, is dedicated to fairy tales and shifts in narrative perspective. Two articles by T. P. Murphy are assigned as pre-class readings for this module: “Vladimir Propp’s Functional Analysis of the Fairy Tale” and “The Little Red Riding Hood Genotype” (Murphy, 2015).

We begin this topic by talking about fairy tales: Do students still read fairy tales? What are their favorite ones? What do they know about fairy tales in Slavic literatures? Students are then provided with a text of a fairy tale (Little Red Riding Hood), but this time they read it in BCS, Czech or Russian and analyze it together in their language group using Vladimir Propp’s Fairy Tale Functional Analysis Chart (provided in the assigned pre-class reading article). Afterwards, we discuss characters and setting, examine the language, define the perspective of the storyteller, and compare similarities and differences across the BCS, Czech, and Russian versions of the story.

The second part of this session is a writing task. Each student chooses one character from the story (Little Red Riding Hood, Granny, Wolf, Woodsman, or forest animals). Keeping in mind that fairy tales are invariably told in the third person, students now change the point of view and write a version of the story in the first person, from the perspective of a chosen character. The genre of the new text can also be changed – no longer a fairy tale, the text can be written in a form of a poem, a news report, a police investigation, a theater play, an acrostic, and so on. Students with the higher language proficiency can also try to use specific language suitable for their chosen character, for example teenage slang for the Little Red Riding Hood, more archaic language for Granny, street slang for the Wolf, etc.

In this task, students no longer observe the genre conventions of a fairy tale. Some information from the initial text becomes redundant, while other information needs to be added, invented or adapted. This task offers students freedom. Here is a student’s comment that illustrates/reflects on this exercise:

“For this activity I chose to write from the point of view of the Little Red Riding Hood, because she seems like the most interesting character to me. For the genre of text, I decided on a poem which has a lot of rhyming in it because I feel like it reflects the fact that the Little Red Riding Hood is a child and reflects her playfulness. Also, her innocence

is represented in the poem form due to the rhyming pattern. One of the things I really struggled with was finding words that rhyme, but I was able to find a rhyming website on google which really helped me. Overall, I think this exercise was really interesting because it allowed me to place myself into the character's shoes and also it was a reminder that the characters don't see all like the narrator does."

6. Conclusion

Writing in a foreign language means placing emphasis on the quality of linguistic expression, on the correctness of its content, and on the clear articulation of thoughts. Utilizing language in writing forces students to think with greater focus about the code of a foreign language. It also necessitates acquainting oneself with the culture of the country of the target language. This active method of learning leads to improved language production, fluency in writing and speaking, as well as communication skills.

Student comments speak best to the success of this course:

"I was excited and a little bit scared to take this course because I did not know what was going to be expected of me. I was also worried I would have a hard time writing and creating the creative pieces in a language that was not my mother tongue. However, looking back at the semester this was not the case. I was pleasantly surprised with some of the ideas I came up for the in-class writing tasks."

"My confidence in creative writing simply became greater as the course went on and, in some modules, I even attempted to write the style I wanted not focusing on the length of the writing piece as I had at the start. Furthermore, the modules really did allow me to look at different writing styles and go out of my comfort zone and attempt to write them."

"I am proud of the progress I have made, and I think that having these weekly exercises that tackle different techniques has been very beneficial. For an introductory course in creative writing, that has been extremely helpful with understanding some basics and leaves me with a desire to learn more."

Recommended literature:

- Maria Luisa Carrió-Pastor, and Eva M. Mestre Mestre, "Motivation in Second Language Acquisition," *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 116, no 1 (2014), 240–244.
- Veronika Charles, *Fairy Tales in the Classroom: Teaching Students to Create Stories with Meaning through Traditional Tales* (Markham: Fitzhenry & Whiteside, 2009).
- Dan Disney (ed.), *Exploring Second Language Creative Writing: Beyond Babel*. (Amsterdam: John Benjamins, 2014).
- Markéta Dočekalová, *Tvůrčí psaní pro každého* (Praha: Grada Publishing, 2006).
- David Duff, "Vladimir Propp Fairy Tale Transformations," *Modern Genre Theory*, 66–83, (London: Routledge, 2000).
- Zbyněk Fišer, *Tvůrčí psaní. Malá učebnice technik tvůrčího psaní* (Brno: Paido 2001).
- Martin Hetényi and Peter Ivanič (2021). "The Contribution of Ss. Cyril and Methodius to Culture and Religion." *Religions* 12 (6), 417. <https://doi.org/10.3390/re1206041>
- Eva Musilová, *Kurz tvůrčího psaní aneb jak psát hezky česky* (Kralice na Hané: Computer Media, 2007).
- Eva Musilová, *Kurz tvůrčího psaní aneb od fejetonu po román* (Kralice na Hané: Computer Media, 2008).
- Terence Patrick Murphy, *From Fairy Tale to Film Screenplay: Working with Plot Genotypes* (London: Palgrave Macmillan, 2015).
- Branko Ostojić, *Kreativnost u nastavi stranih jezika* (Sarajevo: Svjetlost, 1983).

Ana Petrov holds a PhD degree in Slavic Linguistics from Masaryk University in Brno. She is an Assistant Professor at the University of Toronto where she teaches courses on Czech and Slovak Cultures, Czech and Slovak Cinema, Czech Language, Bosnian, Croatian, and Serbian Language.

Christian Hilchey

Dr. Hilchey, can you tell us a little bit about how you learned Czech — which materials and methods you used when you studied the language?

I started learning Czech in an intro class at the University of Virginia back in 2000. We used *Čeština hrou* (Kresin et al.), but my recollection is that we didn't use the book very intensively at the time. Most of my recollections from that year revolve around my self-study through Michael Heim's *Contemporary Czech* and a few books I had found in the library. I subsequently took courses through SF Servis during the summer of 2001. After that first year I didn't take any formal classes of Czech, but instead studied Czech on my own, primarily with conversation partners. I ended up spending several summers in a row in the Czech Republic followed by a seven-month stint working as a translator in Plzeň. I really tried to immerse myself in the language and did everything I could to speak only Czech. That time was really crucial for me, because I focused on understanding the intricacies of language use and trying to figure out forms and various grammatical phenomena that my friends and colleagues were using with me, even if many of them were left out of textbooks of Czech.

In October 2020, you launched the online textbook and curriculum *Reality Czech*, which you characterize as a “next generation openly licensed Czech textbook and curriculum.” Can you tell us what inspired you to create this platform?

I wish I could say that the idea was entirely mine, but when I was interviewed for my current position in 2014, the Slavic department was already looking for someone who could spearhead this project. They wanted someone who would work with the Center for Open Educational Resources and Language Learning (COERLL), which is one of 16 National Foreign Language Resource Centers (LRC's) in the United States. COERLL's focus is the creation and dissemination of Open Educational Resources (OER), as well as education on how to create and/or utilize them. So, when I began

my position, the basic plan was already in motion and it was already clear that this was a project that would occupy much of my time over the coming years.

Is it designed for online classes, or can individuals use it for individual study as well?

I designed it to work both for formal classes and self-study. Some aspects of the course might be a little more difficult for those tackling it on their own without access to at least a Czech speaker with whom they could practice some of the skills, but otherwise it can function in a lot of different contexts.

In the description of *Reality Czech*, you mention that the title “reflects the centrality of the textbook’s interview compilations to the curriculum. The entire course has been shaped by the language used in these interview videos as well as openly licensed content sourced from the internet.” Could you comment on this approach?

When I began working on *Reality Czech* in 2014, I had an idea to film native speakers responding to chapter questions that developed to accompany my teaching from *Čeština hrou*. These recorded responses were initially used for an essay assignment at the end of each chapter, but I believed that my students could benefit from hearing native speakers answering them as well. I compiled these interviews and created approximately 245 interview compilations, each dedicated to answering a single question such as *Co obvykle jíte k obědu? Jaké máte rádi počasí? Co děláte, když vás bolí hlava?* etc. After working with the videos, students were utilizing structures that I had never taught them. I realized that I could take advantage of this, and began to focus more on what tools speakers were using to answer the questions. I realized that the key to proficiency was focusing on precisely what tools students needed to complete various tasks, and not coming up with tasks that could help them practice the grammar I thought was important in a given chapter. Essentially, it was the inverse of what I had been doing up until then. The goal of the course is talking about ourselves and other people in our lives by answering the interview questions. Each chapter is conceived as a conversation, one that could easily occur between two people. I began to understand that this is

what it would mean to create a proficiency-oriented course. For me, the results were astounding and speak for themselves. Nearly every student who finishes 1st-year Czech leaves the course with ACTFL Intermediate-Low proficiency (approximately A2).

This is where we can come back to the title of the textbook – *Reality Czech*. I originally chose this title because the videos were reminiscent of those created for a reality style television show. However, as I created more materials, I began to realize that our choices of what to teach must be grounded in the reality of everyday communicative situations, which means not avoiding grammar and forms that are essential to completing our tasks.

Is the curriculum designed solely for introductory Czech, or is it useful also for more advanced students?

Reality Czech consists of a lot of different parts, so it is possible to pick and choose from its various elements to use in any course, from beginning to advanced. The core curriculum is designed as an Introductory course of

Czech language, but that need not be the case. If I weren't already using it as a 1st-year textbook, I would probably use it for 2nd-year or even beyond, because the process of going through these types of proficiency-oriented tasks would easily benefit students at any level.

The *Reality Czech* logo is inspired by a beer coaster and includes a building. Is there a story behind this design? What does the building symbolize?

I just like beer and castles. That might not be the most satisfying answer, but in truth we were looking for some images that were emblematic of the Czech Republic. I put out a number of ideas to our graphic designer and she came up with the coaster – and we liked it a lot! We actually have a number of real beer coasters we got printed up to use as advertisements for the *Reality Czech* curriculum, so if you ever see me presenting for a conference, feel free to ask for one!

***Reality Czech* includes eleven videos which show places of interest in Prague, and you are a guide to these places. Do you plan another trip to the Czech Republic to make more videos? Which other locations do you think would be useful in teaching about the country?**

I really like the map videos as a way of getting to know Prague and eventually other cities around the Czech Republic. I'm not opposed to creating more videos, but right now it's not part of my immediate plans. Part of the issue is that I'd have to go to the Czech Republic to film more, find people willing to talk, then return and edit all of the content. Unfortunately I just have a bit too much on my plate at the moment and I've focused a lot more of my energy on the interview videos and creating content around them.

Can you tell us about teaching Czech in Austin? Which classes do you offer, who are your students?

I typically teach 1st–3rd year, as well as conference courses (independent studies) for students at higher levels or who have a specific need (e.g., FLAS students, advanced undergraduates, etc.). I usually get a mix of students with Czech or Slovak heritage as well as students who for one reason or another are interested in learning Czech. Right now I teach primarily language courses, which does not leave me much additional time for any

courses on literature, film, etc. This is probably just as well, because my speciality (and interests) lie in Czech language pedagogy.

You write on your webpage that you are interested in food culture and verbal prefixes. Is there any connection between these two topics?

My interest in verbal prefixes stems from my work in linguistics at University of Chicago, where I focused my efforts on understanding the function and derivational patterns of verbal prefixes in Czech. Eventually I would like to focus my efforts on creating pedagogical materials to learn the prefixes, because I feel this is often missing in Czech language curricula. However, this is going to be a project down the line as I'm still trying to figure out ways to introduce students to the system in a way that promotes proficiency, rather than just an academic knowledge of the prefix meanings.

As for cuisine, I'm passionate about food not only in my everyday life, but also as a topic of academic pursuit. Shortly after starting at UT Austin, I began developing a course on the Cuisine and Culture of Central and Eastern Europe. It's an interesting way to teach students about the region and it probably is not surprising to learn that it attracts a large crowd. I haven't devoted as much time as I would like to doing my own original research in the area because I've honestly been too focused on *Reality Czech*. However, I still enjoy it as a side interest and student enthusiasm about the course pretty much demands that I keep offering it.

Your professional interests include the Czech community in Texas and Texas Czech. Does Texas Czech still survive and does it have any specific linguistic features?

I feel it's my responsibility to educate myself about the community here in Texas. After all, they are the reason that we are able to offer the Czech language courses here at UT, through the Czech endowment (Texas Chair in Czech Studies) set up by the community. Czech has been taught here for over 100 years and there is still a thriving Czech community in the state. Most members of the community, however, no longer speak Czech beyond a few words such as *pivo* or (somewhat surprisingly) *pupek*, and of course *koláč* (in Texas it's *kolache*).

As for linguistic features, I'd recommend some of the excellent work by Lída Cope on Texas Czech dialects, as well as Eva Eckert's work on Texas

Czech on gravestones at Texas Czech churches. To put it succinctly, much of the Czech still spoken by the older generations reflect the Lachian and Wallachian origins of their ancestors who settled here, along with a significant admixture of English words and grammatical structures. The grammar has often been simplified with a reduction in case distinctions. However, we should not forget that Czech was once a thriving language here in Texas and it's still common for me to hear stories from students growing up hearing their grandparents play cards and speak in Czech. This is often what inspires them to take my classes – a desire to learn about their own heritage. It is also touching to hear their stories about going home and saying things to their grandparents or neighbors, or showing off how they can read recipes out of an old cookbook or some of the plaques and prayers in their churches.

Are there any Czech restaurants in Austin? Did Czech food enter a broader food culture in Texas?

Surprisingly, no, there aren't any Czech restaurants here in Austin besides the numerous places where one can buy kolaches. Probably the most famous kolache destination is Czech Stop in West, TX. Just driving around Texas you will find numerous places with Czech names such as Hruska's or Prasek's. Kolaches in fact are probably the most prominent example of Czech cuisine's spread through the region. However, there are other elements of Texas cuisine that clearly draw from Central European cuisine and were heavily influenced by the German and Czech immigrants into Texas. Chief among them is Texas barbecue, which melds local ingredients with Central European traditions of curing and smoking meat. One of my favorite places to get good smoked sausage is from Slovacek's.

Are you currently working on expanding *Reality Czech*, or what other projects are you engaged in?

Yes, at present I have a few different plans for *Reality Czech*. One is to add a few more units to get to approximately 16 chapters total, so that they can easily be used over a two-year Beginning-Intermediate curriculum. Along with two other colleagues I am currently working on unit 11 – *Vztahy* and Unit 12 – *Přání*. Additionally, I am considering units on *Bydlení*, *Internet a sociální média*, to name just a few.

I think it would be really interesting to create an advanced curriculum in which students would be able to explore these topics in greater depth, but that will have to be a project for another time.

I'll take this opportunity to put out a call for others who might have interest in collaboration or creating materials for use in *Reality Czech*. If you have any ideas or inspiration, please feel free to reach out to me. *Reality Czech* is a huge resource, with Canvas quizzes, online lessons, pre-class Canvas assessments, in-class activity book, homework workbook, and practice tests and test. It is difficult for me to continually update the book, fine-tune sections, while also creating new content. If you ever find any problems, typos, or mistakes, I would love to hear about them. Or just drop me a line to let me know how you have been using the course and how your students have been enjoying it. I created this resource for use by anyone and everyone, so I am always glad to get feedback.

Thank you.

Kateřina Šichová and Veronika Tuckerová

Christian Hilchey received his Ph.D. from the University of Chicago in 2014 with a specialization in Slavic Linguistics. He has taught Czech language courses at the University of Texas at Austin, as well as the University of Chicago and Indiana University. He is the author of *Reality Czech*. E-mail: hilchey@austin.utexas.edu

Kolektiv autorů. *Jak je důležité míti styl.*

Pocta Janě Hoffmannové.

Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2020.

ISBN: 978-80-7422-767-7.

Publikace *Jak je důležité míti styl* je rozsáhlou kolektivní monografií k tématu stylu a stylistiky, sestavenou a vydanou u příležitosti významného životního jubilea profesorky Jany Hoffmannové. Na pětatřicet českých a slovenských lingvistů zde na více než pěti set stranách prezentuje výsledky svých bádání v oblasti stylistiky, případně jiných disciplín k ní vztažených, přičemž se namnoze inspirují dílem jubilananky.

Svazek je rozčleněn do pěti oddílů tematizujících různé přístupy a specifické komunikační sféry. Konkrétně to jsou Stylistika a její teoretické reflexe; Stylistika a syntax, lexikologie, gramatika; Stylistika a umělecké texty; Stylistika a média tradiční i elektronická a Stylistika a institucionální komunikace. Součástí je předmluva, zevrubně představující osobnost a dílo Jany Hoffmannové, pod kterou je vedle editorek Lucie Jílkové, Kamily Mrázkové a Heleny Özörencik podepsána také dlouholetá kolegyně jubilananky a zároveň spoluautorka řady jejích prací Olga Müllerová; jako svůj šestý oddíl pak kniha obsahuje Bibliografii prací Jany Hoffmannové za léta 1974–2019, sestavenou Alenou Nejedlou a Janou Papcunovou.

V první, teoretické části se reflektují ústřední stylistické koncepty stejně jako proměny, perspektivy a tendence disciplíny v průběhu jejího vývoje až do 21. století. Předpoklady vzniku pojmu *styl* a jeho ustanovení na základě evoluce kulturního subjektu, jeho kultivování a adaptace promýšlí Juraj Dolník; možnosti a meze dnešní stylistiky pak zvažují Alena Bohunická a Olga Orgoňová. Pojem stylu (slohu) zkoumá v díle Jana Mukařovského také Ondřej Sládek, který ve svém (s dřívějšími závěry Karla Hausenblase polemizujícím) příspěvku vedle známých Mukařovského textů analyzuje i jeho dosud nepublikované statě a přednášky. O funkční diferenciaci českého národního jazyka včetně problematického pojmu hovorovosti v české lingvistické teorii pojednávají Oldřich Uličný, resp. Soňa Schneiderová,

a nad Wittgensteinovou ludickou hypotézou řeči se zamýšlí Jan Kořenský. Autoři a autorky tohoto oddílu opakovaně upozorňují na nevyhnutelnou interdisciplinaritu stylistiky (kterou ostatně Hoffmannová postulovala již v knize *Stylistika a ...* z roku 1997), včetně důležitosti tzv. multimodálního přístupu (viz zejména příspěvek Lucie Saicové Římalové). Řada autorů přitom – obdobně jako Hoffmannová – vnímá nutnost revize (u nás) dříve dominantní funkční stylistiky, přesněji řečeno nutnost reflektovat též novější teorie diskurzu, pragmatiky a další (zahraniční) vlivy.

V následujícím oddílu jsou zařazeny například příspěvky věnované univerbizatům „starším i novějším“ (Ivana Kolářová), somatickým frazémům uvozujícím řeč (Marie Kopřivová) či vyjadřování prostorových určení v textech mluvených a psaných (Marie Mikulová a Jarmila Panevová). Nejednou se zde také pracuje s tematicky diferencovanými českými textovými korpusy, mezi jinými například s *Korpusem korespondence Karla Havlíčka* (Robert Adam) či paralelním anglicko-českým korpusem (Eva Hajičová zabývající se tzv. kulisou v komunikaci).

Jana Hoffmannová při svém širokém záběru nevynechává texty umělecké: kromě dílčích studií věnovaných stylu vybraných děl české literatury, včetně poněkud upozadovaného dramatu, je autorkou syntetické kapitoly *Sféra literární komunikace* v kolektivní monografii *Stylistika mluvené a psané češtiny* (2016), s manželem Bohuslavem Hoffmannem napsala rovněž soubor interpretačních studií z české literatury s názvem *Dialogické interpretace* (2015). Do oddílu o literární komunikaci přispěla Žaneta Dvořáková (zabývající se antroponymy v předválečných židovských anekdotách), Petr Mareš (zkoumající kategorie mluvenosti, neformálnosti a nespisovnosti na příkladu próz Jaromíra Johna, Karla Čapka a Petry Hůlové), Petr Nejedlý (jenž ukazuje stylová specifika folklorního písňového textu) a Irena Vaňková (zabývající se jazykovým obrazem života v českých písňových textech). Uvedené autory doplňuje František Štícha, který představuje některé archaismy v překladu Balzacových *Ztracených iluzí* (a zároveň naznačuje metodologické limity svého výzkumu) a také Barbora Řezníčková pojednávající o stylizaci mluvenosti v pozdně středověkých textech.

Odborné zájmy Jany Hoffmanové odrážejí i texty věnované mediální a institucionální komunikaci, začleněné do posledních dvou tematických oddílů knihy. (Z autorčina díla v této souvislosti připomeňme známé a nejen mezi lingvisty oblíbené tituly jako *Písemnosti v našem životě* – 1996 či

Styl mediálních dialogů – 2013). Předmětem výzkumu se zde stávají například blogy o vaření (v textu Aleny Macurové), televizní relace o věštění a jejich manipulační a persvazivní techniky (Pavol Odaloš), twitterové profily českých novinářů a politiků (Kamila Mrázková a Jiří Homoláč), komentáře televizních přenosů krasobruslení (Daniela Slančová), respektive v oblasti institucionální komunikace telefonické dialogy v jazykové poradně (Klára Dvořáková) anebo komunikační strategie studentů při komunikaci s fakultou (Pavla Chejnová). K metodologicky nejzajímavějším patří statě Borise Stupňánka *Stylové markery osobnostních rysů v pětifaktorovém modelu* a Petra Kaderky *Politická demonstrace jako komunikační a scénická událost*. Stupňánek se zabývá vlivem osobnostních charakteristik člověka na jeho verbální (v tomto případě písemné) projevy. V odpověď na diskutabilní otázku, zda lze odhadnout osobnost člověka na základě jeho stylu či zda je možné spojovat určité osobnostní rysy s výběrem určitých jazykových a textových prostředků, zde autor na základě svého dřívějšího psycholinguvistického výzkumu vyslovuje „opatrné ano“. Kaderka zase využívá metodologicky dosud spíše alternativního konceptu jazykových biografii (ve smyslu lingvistického průzkumu vlastních vzpomínek), aby postihl určité aspekty pozapomenuté protirežimní demonstrace uskutečněné v Ostravě 18. 11. 1989; v revokované osobní vzpomínce zde sugestivně analyzuje tehdejší situaci, včetně jejího kontextu, kulis, scénického prostoru a času.

Třebaže didaktika češtiny jakožto další z nepřehlédnutelných oblastí odborného zájmu Jany Hoffmannové byla v přítomném svazku ponechána stranou, není pochyb o tom, že publikace *Jak je důležité míti styl* naplňuje svůj záměr: vzdává hold vynikající a stále aktivní české lingvistce tím, že navazuje na její bohaté dílo a tvůrčím způsobem je rozvíjí. Janě Hoffmannové tedy i my upřímně popřejme vše dobré a těšme se na další její podnětnou práci stejně jako na výsledky jejich pokračovatelů!

Marek Lollok

Mgr. et Mgr. Marek Lollok, Ph.D. (1985) pracuje jako odborný asistent na Katedře českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kde vyučuje zejména stylistiku. Je spoluautorem kolektivních monografií *Čeština v pohybu. Kapitoly ke zkoumání jejího stavu a proměn* a *Čeština v pohybu 2. Teoretické a komunikační aspekty proprií* (2015 a 2020); publikoval též monografii *Kritika v pohybu. Literární kritika a metakritika 90. let 20. století* (2019).

VARIA

Czech Schools in America

On June 5–6th, 2021, the second International Conference of Czech Schools in America took place virtually. It included over two hundred speakers from Czech schools abroad and other expat organizations, representatives of the Senate of the Czech Republic, the Ministry of Foreign Affairs, the Ministry of Education, Czech Centers, academics from Czech and international universities, teachers from Czech elementary and high schools, Czech language experts, representatives of several foundations, Czech Television and Czech Radio, and book publishers. The event was organized by Marta McCabe (USA), Yvea Zaels (Canada) a Dagmar Straková (Belgium). A more detailed report can be found in the October issue of the newsletter *Beseda*: https://beseda.be/wp-content/uploads/2021/10/Zpravodaj_03-2021_WEBMAIL.pdf

IATC annual meeting at AATSEEL

IATC will have a meeting at the annual AATSEEL conference, Friday, February 18 at 6 pm EST. If you are at the conference, please come to the room “Independence.” The meeting will follow the first poster session on teaching the less commonly taught Slavic and East European languages.

Translation in Transition Conference

The sixth “Translation in Transition” conference will take place in Prague in September 2022, in person and hybrid. The key topics: vast resources of the Czech National Corpus (especially InterCorp), methodological interplay between translation studies and contrastive linguistics, and machine translation. Deadline for abstract submission is February 14th, 2022. Details are available at: <https://tt2022.ff.cuni.cz>.

MEMBER NEWS / ZPRÁVY ČLENŮ ASOCIACE

Wayles Browne

Robert Rothstein, W. Browne, and Nick Kupensky edited a posthumous publication: Stefan Pugh, *Bimacme! Welcome! A Textbook of Rusyn*. New York: Carpatho-Rusyn Research Center, 2021 (covering the Prešov area standard of Rusyn). A book presentation by Browne can be watched at <https://www.youtube.com/watch?v=2aHVPrho05c>.

Lida Cope

published “Taking stock and looking forward: documenting a diasporic variety of Czech in Texas” in *Čeština ve světě*, the 2021 special issue of *Náše řeč* (104/5, 284–310), guest-edited by Marek Nekula. This and other articles on Czech in Croatia, Germany, Paraguay, and Russia can be accessed here: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/index.php?id=10>.

Václav Cvrček

and Masako Fidler are part of the Threat Defuser project under the auspices of the Norwegian Research Council, conducting research on anti-establishment discourse.

Masako Fidler

organized the panel *Identity Threat and Cyber Security: Czech Language and Identity in the Globalizing World*, supported by the Czech Foreign Ministry and the Office of Global Engagement and co-sponsored by the Watson Institute and Department of Slavic Studies at Brown University. The event was part of the Brown-Charles University Memorandum of Understanding. The panel featuring Václav Cvrček of Charles University (*Disinformation in the Czech cyber space*) and Lida Cope of East Carolina University (*Identity in the Czech diaspora*) can be viewed at <https://www.youtube.com/watch?v=jnRE3I-CSzQ>.

Mark Nuckols

has won the Panther Creek Nonfiction Book Award from Hidden River Press of Philadelphia. *Travels with Ferdinand: An Austro-Hungarian Journey* begins at Archduke Franz Ferdinand’s castle, Konopiště, near Prague, continues to Sarajevo for the centenary of his assassination, and winds through the lands of the former Habsburg Empire before ending back in Prague. It will appear in early 2022.

Kateřina Šichová

published: Michal Viewegh: *Báječná léta pod psa*. This volume of the “Adapted Czech Prose edition” brings readers an acclaimed novel by the best-selling contemporary Czech writer Michal Viewegh. The abbreviated and adapted text is complemented by exercises focused on the development of communication skills and purposefully selected vocabulary and grammar. Comprehension is further aided by illustrations drawn by the popular artist Nikkarin and activities relating to them. A new element in the exercise part are tasks concerning Czechoslovak and Czech culture and history. <https://www.czechstepbystep.cz/detail-ucebnice/bajecna-leta-pod-psa>

Veronika Tuckerová

was invited to give a lecture „Franz Kafka: from Prague’s Triple Ghetto to the Merry Ghetto of Czech Underground,” for the Society for the History of Czechoslovak Jews, the Bohemian Benevolent & Literary Association, and SVU New York. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=MUYUOxls3KY>

International Association of Teachers in Colleges

1997-2000

2001-2004

2005-2008

2009-2012

2013-2016

2017-2020

2021-2024

2025-2028

2029-2032

2033-2036

2037-2040

2041-2044

2045-2048

2049-2052

2053-2056

2057-2060

2061-2064

2065-2068